

דברי תורה וחינוך

את סילת פלפול

שבת פסח | ר' אופיר בן אילוז

מנהל תיכון ישיבה תיכונית חספין

בס"ד

שבת זו של חוה"מ פסח, היא השבת היחידה בה בכל קהילות ישראל, ספרדים ואשכנזים, קוראים את שיר השירים. כדי להבין מדוע שיר השירים כל כך מתאים לפסח ולשבת, נלך בעקבות דבריו הנפלאים של בעל ה"נתיבות שלום". במדרש מופיע שמידת הדין קטרגה: מדוע נגאלו בני ישראל באותו דור? הרי "הללו עובדי ע"ז, והללו עובדי ע"ז?" ענה להם משה – "ה' חפץ בגאולתכם ולכן אינו מביט בע"ז שלכם!" הדבר הזה תמוה כשלעצמו. לאן נעלם "במידה שאדם מודד מודדים לו"? "בדרך שאדם רוצה לילך מוליכים אותו"? מה פשר ה"הנחה" הזאת שעם ישראל קיבל? מסביר ה"נתיבות שלום" שפסח הוא באמת ייחודי וחריג מהבחינה הזו מכל שאר החגים. כל החגים, למעט פסח, הם בחינת 'התערותא דלתתא' - עבודה שלנו, ואילו פסח, ממש כמו שבת, הוא 'התערותא דלעילא', ללא כל זכות מצדנו. בד"כ, התהליך הראוי והנכון הוא שמידת היראה קודמת למידת האהבה, שמתוך שאדם פועל בעולם ונותן את הדין על מעשיו המקולקלים, הוא מזדכך ולומד מהי האהבה הראויה. אבל כאן מתוך האהבה גדולה אלינו, והרצון לגאול אותנו, הקב"ה דילג והפך את הסדר. לכן המצה נקראת "לחם עוני" – שניתן לנו ממש כמתנה בלי שעבדנו על זה. זוהי הסיבה שהחג נקרא בפנינו "פסח" ולא "חג המצות" כפי שהתורה קוראת לו, משום **שענינו העיקרי של פסח מבחינתנו הוא הדילוג, הפסיחה**, המבטאים את אהבת ה' אלינו. לעומת זאת, הקב"ה עצמו קורא לחג "חג המצות", על שם האהבה שלנו שהתעוררה אליו יתברך, ובעקבותיה הלכנו אחריו למדבר עם מצות וללא צידה.

בעיתוי המיוחד הזה, אין מתאים יותר מאשר שיר השירים המבטא את האהבה ההדדית הגדולה בין כנסת ישראל לריבונו של עולם.

אך חג הפסח, הוא רק קצה והתחלה של תהליך ארוך בו עם ישראל עובר מ'התערותא דלעילא' ל'התערותא דלתתא' ומתחיל להיות יותר ויותר פעיל בעבודת ה'. תהליך זה הזה בא לידי ביטוי בימי ספירת העומר, שע"פ הרב (אורות קס"ז) בקצה אחד שלהם נמצא פסח שהוא חג האמונה הפשוטה והטבעית, בו מקריבים את קורבן העומר משעורים, מאכל בהמה (הצד האינסטינקטיבי), ובסופו חג השבועות שבו מביאים את שתי הלחם מחיטה, מאכל אדם המשול לדעת.

למעשה, הביטוי הראשון של התהליך מופיע כבר בשביעי של פסח בו נצטוו בני: "שובו חנו לפני פי החירות" כדי שיזכו לחירות **בזכות עצמם** וכדברי השפת אמת (שביעי של פסח תרל"ב) "שעל ידי הנס ביום א' של פסח, שהיה מה' יתברך, למדו בני' איך לעשות אח"כ בפני עצמם". רצתה ההשגחה העליונה שגם 'יום העצמאות' ו'יום ירושלים' ישובצו בלוח השנה דווקא בתוך ימי הספירה הללו, בהם עם ישראל לומד לרכוש את עצמאותו הרוחנית.

ניקח לעולמנו החינוכי את השאיפה החשובה הזאת שתלמידינו ירכשו את קניינם הרוחני והלימודי בצורה כמה שיותר עצמאית ופעילה, ובזכות עצמם. מצד שני נשים לב מתי נדרש "דילוג" ו"פסיחה", ומי צריך שנשים אליו לב, ונבטא כלפיו את אהבתנו הגדולה, גם כשלא ממש מגיע לו...

שבת שלום וחג שמח